

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

Opracowano na podstawie programu nauczania geografii Planeta Nowa autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic, edycja 2024.

1. Mapa Polski

Ocena	Uczeń
Dopuszczająca	• wyjaśnia pojęcia: mapa, skala, legenda, wysokość bezwzględna i względna • wymienia elementy i rodzaje map • odczytuje wysokości oraz barwy na mapie hipsometrycznej • wyszukuje podstawowe informacje na mapie i planie miasta • rozpoznaje mapę ogólnogeograficzną, krajobrazową, turystyczną i plan miasta
Dostateczna	• odczytuje znaki kartograficzne za pomocą legendy • rozpoznaje rodzaje skali i odczytuje skalę mapy • oblicza wysokość względną • odczytuje informacje z mapy poziomicowej, hipsometrycznej i planu miasta • stosuje legendę do wyszukiwania obiektów i porównywania informacji
Dobra	• rozróżnia znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową i oblicza prostą odległość za pomocą skali • wyjaśnia sposób przedstawiania rzeźby terenu • rozróżnia mapy i orientuje je w terenie • wyjaśnia różnice między obszarem nizinnym, wyżynnym i górskim
Bardzo dobra	• dobiera mapę do potrzeb i przekształca rodzaje skali • oblicza odległość oraz długość trasy na mapie • rozpoznaje formy terenu na mapach poziomicowych i hipsometrycznych • wyjaśnia zastosowanie map cyfrowych oraz różnice między mapą turystyczną a planem • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej i podziałki liniowej
Celująca	• posługuje się mapą i planem w terenie • analizuje mapy ukształtowania powierzchni Polski • porównuje mapę z obserwowanym terenem • projektuje i opisuje trasę wycieczki • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści w życiu codziennym

2. Krajobrazy Polski

Ocena	Uczeń
Dopuszczająca	• wyjaśnia pojęcie krajobrazu i wymienia jego składniki • wskazuje pasy rzeźby terenu oraz wybrane krainy geograficzne Polski • rozpoznaje podstawowe cechy krajobrazu nadmorskiego, pojeziernego, nizinnego, wyżynnego i górskiego • wskazuje ważne miasta, rzeki, jeziora, parki narodowe i atrakcje • rozpoznaje charakterystyczne rośliny, zwierzęta i elementy zagospodarowania wybranych krain
Dostateczna	• rozróżnia krajobraz naturalny i kulturowy • charakteryzuje Wybrzeże Słowińskie, Pojezierze Mazurskie i Nizinę Mazowiecką • opisuje krajobraz Warszawy, Wyżyny Śląskiej, Lubelskiej i Krakowsko-Częstochowskiej • omawia krajobraz wysokogórski, pogodę i turystykę w Tatrach • wymienia najważniejsze atrakcje turystyczne omawianych regionów Polski

Ocena	Uczeń
Dobra	• charakteryzuje pasy rzeźby Polski i krajobraz swojej okolicy • wyjaśnia wpływ morza, wiatru i lądolodu na krajobraz • omawia wpływ człowieka, przemysłu i rolnictwa na wybrane regiony • rozpoznaje formy krasowe i piętra roślinności w Tatrach • wyjaśnia znaczenie Warszawy jako stolicy oraz węgla kamiennego dla Wyżyny Śląskiej
Bardzo dobra	• ocenia ład i estetykę najbliższego otoczenia • porównuje rzeźbę terenu poszczególnych pasów Polski • charakteryzuje dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe wybranych krain • wyjaśnia znaczenie turystyki, rolnictwa, przemysłu i komunikacji dla krajobrazu • opisuje zabudowę Warszawy, Szlak Zabytków Techniki i Szlak Orlich Gniazd
Celująca	• proponuje zmiany w zagospodarowaniu okolicy i przygotowuje projekt terenu wokół szkoły • analizuje warunki rozwoju rolnictwa i zmiany krajobrazu wywołane działalnością człowieka • planuje wycieczkę po Warszawie lub innym regionie • ocenia wpływ turystyki na środowisko Tatr • przygotowuje prezentację o wybranej krainie z uwzględnieniem krajobrazu naturalnego i kulturowego

3. Łądy i oceany

Ocena	Uczeń
Dopuszczająca	• wskazuje na globusie bieguny, równik, południki, pótkule, zwrotniki i koła podbiegunowe • wymienia i wskazuje kontynenty oraz oceany • wymienia najważniejszych podróżników i odkrywców • wskazuje południk zerowy i 180°, zwrotniki oraz koła podbiegunowe
Dostateczna	• wyjaśnia pojęcia siatki geograficznej i kartograficznej • wskazuje kierunki geograficzne na globusie • porównuje powierzchnie kontynentów i oceanów • wskazuje akweny na trasach pierwszych wypraw • odróżnia siatkę geograficzną na globusie od siatki kartograficznej na mapie
Dobra	• wyjaśnia przyczyny wielkich odkryć geograficznych • wskazuje wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi • opisuje trasy wypraw Marca Polo, Krzysztofa Kolumba i Ferdynanda Magellana • wskazuje akweny morskie na trasach wielkich wypraw geograficznych
Bardzo dobra	• określa położenie punktów, kontynentów i oceanów na globusie oraz mapie • opisuje najważniejsze podróże odkrywcze od XVII do XX wieku • opisuje zmiany w poznawaniu świata od wielkich odkryć do wypraw polarnych i kosmicznych
Celująca	• oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem a największą głębokością oceaniczną • ocenia znaczenie odkryć geograficznych • przedstawia wpływ odkryć na rozwój wiedzy, handlu i kontaktów między kontynentami

4. Krajobrazy świata

Ocena	Uczeń
Dopuszczająca	• rozróżnia pogodę i klimat oraz wymienia ich elementy • wskazuje strefy klimatyczne i krajobrazowe Ziemi • lokalizuje lasy równikowe, sawanny, stepy, pustynie, strefę śródziemnomorską, tajgę, tundrę i Himalaje • rozpoznaje typowe rośliny oraz zwierzęta tych krajobrazów • wyjaśnia pojęcia: sawanna, step, pustynia, tajga, tundra i wieloletnia zmarzlina
Dostateczna	• odczytuje temperaturę i opady z klimatogramu • opisuje klimat oraz roślinność głównych stref krajobrazowych • charakteryzuje pustynie gorące i lodowe, tajgę oraz tundrę • opisuje krajobraz wysokogórski Himalajów • rozpoznaje warstwową budowę lasu oraz typowe cechy klimatu śródziemnomorskiego
Dobra	• analizuje rozmieszczenie temperatur i opadów na Ziemi • porównuje klimat morski i kontynentalny • charakteryzuje lasy, sawanny, stepy, pustynie i krajobraz śródziemnomorski • wyjaśnia strefowość krajobrazów i piętrowość roślinności w Himalajach • charakteryzuje rzeźbę pustyń i układ pięter roślinnych w górach
Bardzo dobra	• oblicza średnią roczną temperaturę, amplitudę temperatury i roczną sumę opadów • porównuje sawanny i stepy • omawia życie mieszkańców oraz sposoby gospodarowania w różnych strefach • analizuje wpływ klimatu wysokogórskiego na życie ludności • prezentuje przykłady budownictwa i zajęć mieszkańców różnych stref krajobrazowych
Celująca	• wyjaśnia zróżnicowanie temperatur i opadów na Ziemi • ocenia wpływ człowieka na krajobrazy • porównuje wybrane strefy pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt • wykazuje podobieństwa między strefami krajobrazowymi a piętrami roślinności w górach • opisuje zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej na podstawie źródeł